

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH140029
NAZWA
OBSZARU Kampinoska Dolina Wisły

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH140029	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Kampinoska Dolina Wisły

1.4. Data opracowania 2008-07	1.5. Data aktualizacji 2024-11
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2021-12
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 14 października 2021 r. w spr. soo Kampinoska Dolina Wisły (PLH140029)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
20.5816

Szerokość geograficzna
52.4263

2.2. Powierzchnia [ha]:

20659.11

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL12	Mazowieckie
------	-------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			407.14		G	A	C	B	B
3270			135.57		G	B	B	B	B
6430			206.59		M	B	B	B	B
6510			1510.18		M	B	C	C	C
9170			67.57		G	B	C	B	B
91E0			1306.14		G	B	C	B	B
91F0			165.27		G	B	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
F	1130	Aspius aspius			p				C	DD	A	A	C	A
A	1188	Bombina bombina			p	330	660	i	V	M	C	B	C	C
M	1352	Canis lupus			c				P	DD	D			
M	1337	Castor fiber			p	400	400	i	C	M	C	A	C	A
F	1149	Cobitis taenia			p				C	DD	C	B	C	B
I	1086	Cucujus cinnaberinus			p				P	DD	D			
F	2484	Eudontomyzon mariae			c				P	DD	D			
F	1099	Lampetra fluviatilis			p				P	DD	D			
M	1355	Lutra lutra			p	30	30	i	C	P	C	A	C	A
I	1060	Lycaena dispar			p				P	DD	D			
I	4038	Lycaena helle			p				P	DD	D			
F	1145	Misgurnus fossilis			p				P	DD	D			
M	1324	Myotis myotis			p				P	DD	D			
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				P	DD	C	C	C	C
I	1084	Osmoderma eremita			p				R	DD	C	C	C	C
I	4042	Polyommatus eroides			p				P	DD	D			
F	5339	Rhodeus amarus			p				R	DD	B	B	C	B
F	6144	Romanogobio alpinus			p				C	G	B	A	C	A
F	1146	Sabanejewia aurata			p				C	DD	B	B	C	B
F	1106	Salmo salar			c				V	DD	D			
A	1166	Triturus cristatus			p	3	10	i	P	P	C	C	C	C
I	1016	Vertigo moulinsiana			p				P	P	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości

populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	16.49
N19	3.84
N16	16.0
N04	0.07
N23	0.12
N21	0.13
N06	32.05
N17	1.89
N12	29.41
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar pod względem fizjograficznym położony jest w obrębie Kotliny Warszawskiej (318.73) i częściowo w Kotlinie Płockiej (315.36). Obejmuje swoimi granicami dolinę Wisły pomiędzy Warszawą a Płockiem, na którym rzeka zachowała swój najpiękniejszy na terenie Mazowsza, naturalny odcinek. Koryto rzeki w tym fragmencie biegu ma charakter roztokowy (błądzący) kształtowany przez dynamiczne procesy erozyjno-akumulacyjne. Ich efektem są liczne wyspy i mielizny. W krajobrazie wyraźnie zaznaczają się: meandry, zakola, brody, starorzecza, piaszczyste łachy, urwiste skarpy i strome brzegi. Północna krawędź doliny jest wyraźnie zarysowana i osiąga wysokość względną dochodzącą do ok. 35 m. Od strony południowej rozciąga się szeroki taras zalewowy. Wisła wraz z uchodzącymi do niej połączonymi wodami Bugu i Narwi oraz Bzury tworzy na terenie Obszaru największy węzeł wodny kraju. W dolinie zachowały się warunki sprzyjające powstawaniu i trwaniu naturalnego układu przestrzennego krajobrazów roślinnych z charakterystycznym, strefowym układem zbiorowisk, reprezentujących pełne spektrum wilgotnościowe i siedliskowe w obrębie obu tarasów typowym dla dużych rzek nizinnych.

Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są koryta boczne i starorzecza tworzące specyficzne ciągi, otoczone mozaiką zarośli wierzbowych, zadrzewień i lasów łęgowych. Bezpośrednio z korytem Wisły związane są ginące w skali Europy nadrzeczne łęgi wierzbowe *Salicetum albo-fragilis* i topolowe *Populetum albae*, których występowanie ograniczone jest do międzywala rzeki i starszych wysp. Największe i najcenniejsze fragmenty tych lasów znajdują się w okolicy Zakroczymia w rezerwacie „Zakole Zakroczymskie” oraz na dużych wyspach w rezerwacie „Ławice Kiepińskie”. Pomiędzy Młodzieszynkiem, a Dobrzykowem (na odcinku około 40 km), tereny przyskarpowe porastają zaś łęgi olszowo-jesionowe *Fraxino-Alnetum*. Prezentują one różne fazy rozwojowe, od dojrzałych i reprezentatywnych płatów po stosunkowo młode fitocenozy z niedojrzałym drzewostanem, stanowiące początkową fazę regeneracyjną. Dopełnieniem krajobrazu leśnego obszaru są łęgi wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmentum* oraz grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum*. Zajmują one bardzo niewielkie powierzchnie głównie w strefie przejściowej pomiędzy dnem doliny, a jej wysokimi partiami krawędziowymi, charakteryzującymi się mozaiką wąwozów erozyjnych

i południową ekspozycją. Z działalnością dużej nieuregulowanej rzeki nizinnej nierozzerwalnie związane są starorzecza, zwane Wiśliskami. Największe i najcenniejsze z nich to: Jezioro Kiepińskie (rezerwat przyrody), Jezioro Secymińskie oraz starorzecza w okolicy Nowosiadła, Kępy Polskiej i Bód Borowickich. Z

innych, typowych dla dolin rzecznych siedlisk przyrodniczych są ziołorośla nadrzeczne oraz muliste zalewane brzegi z roślinnością namuliskową.

Różnorodność siedlisk warunkuje znaczne bogactwo gatunkowe zwierząt i roślin, w tym wielu chronionych i zagrożonych wymarciem. Z korytem rzeki nierozdzielnie związane są stabilne i silne liczebnie populacje bobra *Castor fiber* oraz wydry *Lutra lutra*. Dolina Wisły stanowi także kluczowy korytarz migracyjny dla łosia *Alces alces* i wilka *Canis lupus*. Na szczególną uwagę zasługuje również ichtiofauna rzeki. Występuje tu jedna z najliczniejszych w Polsce populacji bolenia *Aspius aspius*. Do gatunków licznie występujących należą również gatunki takie jak, m.in.: różanka *Rhodeus sariceus amarus* (zasiedlająca głównie starorzecza oraz odnogi koryta o niewielkim przepływie), koza *Cobitis taenia*, kielb białopłetwy *Romanogobio albipinatus* oraz koza złotawa *Sabanajewia aurata*. Ostatni gatunek tworzy stabilną i liczną populację od blisko 40 lat (Rolik 1961), co powoduje, że rzeka Wisła na tym odcinku pełni kluczową rolę dla zachowania tego gatunku w wodach Polski, zwłaszcza w kontekście jego zanikania w innych rzekach, m.in. w Pilicy. Nie bez znaczenia jest rola rzeki dla gatunków wędrownych minoga rzecznej *Lampetra fluviatilis*, jesiotra ostronosego *Acipenser oxyrhynchus*

i łosia *Salmo salar*. Gatunki te przebywają na terenie ostoi w okresie wędrówek tarłowych bądź też spływu form młodocianych do Bałtyku. W przypadku jesiotrów, którymi zarybiana jest Wisłoka w ramach programu restytucji gatunku w wodach Polski, badania prowadzone przez Instytut Rybactwa Śródlądowego wskazują, że gatunek ten przypływa przez teren Ostoi i pokonuje zaporę we Włocławku. Radzą sobie z nią również smolty łosia. Jednak dorosłe ryby płynąc w górę rzeki nie są w stanie pokonać tej bariery. Udrożnienie stopnia spowoduje, że łosie będą migrować swobodnie na tarliska w górnym biegu Wisły. Zatem stan zachowania rzeki Wisły, a zwłaszcza przywrócenie szklaku migracyjnego i czystość wód na terenie Ostoi jest warunkiem koniecznym by restytucja obu gatunków powiodła się w dorzeczu Wisły oraz Bałtyku. W odniesieniu do innych przedstawicieli świata zwierząt, wskazać należy, że rozlewiska i starorzecza stanowią

miejsce rozrodu i przebywania dla 11 gatunków płazów: kumaka nizinnego *Bombina bombina*, traszek- zwyczajnej *Lissotriton vulgaris* i grzebieniastej *Triturus cristatus*, ropuch - szarej *Bufo bufo* i zielonej *Pseudepidalea viridis*, grzebiuszki ziemnej *Pelobates fuscus* oraz żab - trawnej *Rana temporaria*, moczarowej *Rana arvalis*, jeziorkowej *Pelophylax lessonae*, wodnej *Pelophylax esculentus* i śmieszki *Pelophylax ridibundus*. Faunę gadów reprezentują: jaszczurki - żyworódka *Lacerta vivipara* i zwinka *Lacerta agilis*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis* oraz zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*. Obecność w krajobrazie zadrzewień, grup i pojedynczych drzew, wśród których duży odsetek stanowią stare wierzby stwarza dogodne warunki do bytowania pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*. Z innych chrząszczy na uwagę zasługuje stwierdzenie zgniotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus*. Kampinoska Dolina Wisły jest czwartym na Mazowszu znanym miejscem występowania tego gatunku.

Obszar Natura 2000 stanowi kluczowy fragment jednego z najważniejszych europejskich korytarzy ekologicznych. Świadczy o tym m.in. fakt wytypowania Wisły do projektu „Żyjące rzeki” przez Światowy Fundusz na Rzecz Przyrody (WWF). W gronie wybranych rzek na znalazły się jeszcze tylko takie rzeki jak: Jangcy, Mekong, Niger i Orinoko. Na ich przykładzie postanowiono udowodnić, że współczesny człowiek nie regulując i „betonując” rzek potrafi w ramach zrównoważonego rozwoju gospodarować i wykorzystywać ich zasoby wodne. Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 w dużej części pokrywa się z ostoją OSO Dolina Środkowej Wisły PLB140004 oraz obszarami chronionego krajobrazu - Nadwiślańskim i Warszawskim. W jej granicach znalazło się także 11 rezerwatów przyrody: Jezioro Kiełpińskie, Kępa Antonińska, Kępa Rakowska, Kępa Wykowska, Kępy Kazuńskie, Ławice Kiełpińskie, Ławice Troszyńskie, Zakole Zakroczymskie, Wikliny Wiślane, Wyspy Białobrzeskie i Wyspy Zakrzewskie Ponadto odcinek położony w sąsiedztwie Kampinoskiego Parku Narodowego, który wchodzi w skład międzynarodowego rezerwatu biosfery Puszcza Kampinoska.

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze PLH140029 zinwentaryzowano 7 siedlisk przyrodniczych, uznanych jako przedmioty ochrony (3150, 3270, 6430, 6510, 9170, 91E0, 91F0) oraz bolenia, różankę, kumaka nizinnego, bobra, wydrę, kozę, kozę złotawą, kielb białopłetwego, trzeplę zieloną, pachnicę dębową i traszkę grzebieniastą – uznanych jako przedmioty ochrony, ujętych w załączniku I i II Dyrektywy siedliskowej.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*

Starorzecza powstały w wyniku erozyjnej i akumulacyjnej działalności wód rzeki Wisły i stanowią jej nieodłączny element. Mają charakter wydłużonych, rozłogowych rynien bocznych lub zbiorników wygiętych w

kształcie liter: C, L, S, O oraz U, o zróżnicowanej głębokości (0,5-3 m) i powierzchni. Intensywny rozwój roślinności wodnej i szuwarowej zwiększa miąższość osadów dennych. Z identyfikujących siedlisko przyrodnicze zbiorowisk ze związków Potamion i Nymphaeion stwierdzono m.in. zespoły: moczarki kanadyjskiej *Elodeetum canadensis*, włosienicznika krążkolistnego *Ranunculetum circinati*, rogatka sztywnego *Ceratophylletum demersi*, wywłócznika okółkowego *Myriophylletum verticillati*, rdestnicy połyskującej *Potametum lucenstis*, rdestnicy grzebieniastej *Potametum pectinati*, rdestnicy pływającej *Potametum natantis*, rdestu ziemnowodnego *Polygonetum natantis*, grążela żółtego i grzybieni białych *Nupharo-Nymphaeetum albae*, osoki aloesowatej i żabiścieku pływającego *Hydrocharitetum morsus-ranae*, sporadycznie przestki pospolitej *Hippuridetum submersae* oraz rdestnicy przeszytej *Potametum perfoliati* w starorzeczach bocznych. Ze zbiorowisk roślinności pleustonowej klasy *Lemnetea minoris*, w starorzeczach stwierdzono zbiorowiska budowane przez rzęsy i spirodelę wielokorzeniową *Lemno-Spirodeletum*, salwinie pływającą *Salvinietum natantis* oraz wgłębkę wodną *Riccietum fluitantis*. Wszystkie wymienione fitocenozy roślinności wodnej cechuje znaczna zmienność pod względem składu i liczby gatunków, co ma odzwierciedlenie w wewnętrznym zróżnicowaniu na podzespoły, facje i warianty. Roślinność szuwarowa wyraźnie zaznacza się w krajobrazie starorzeczy, a poprzez produkcję znacznej ilości biomasy wyraźnie wpływa na ich wypływanie i zarastanie. Spośród zespołów ze związku *Phragmition*, grupującego szuwały właściwe (wysokie), największe powierzchnie zajmują szuwały trzcinowe *Phragmitetum australis* i pałki wąskolistnej *Typhetum angustifoliae*. Towarzyszą im, w postaci niewielkich płatów, szuwały: pałki szerokolistnej *Typhetum latifoliae*, skrzypu bagiennego *Equisetum fluviatile*, jeżogłówniki gałęzistej *Sparganietum erecti*, ponikła błotnego *Eleocharietum palustris*, a niekiedy również oczeretu jeziornego *Scirpetum lacustris*. W miejscach, w których w pełni sezonu wegetacyjnego woda wysycha, wykształciły się szuwały mанны mielec *Glycerietum maximae* oraz zbiorowisko kropidła wodnego i rzepichy ziemnowodnej *Oenanthro-Rorippetum*. W starorzeczach mających charakter rynien bocznych pojawia się szuwar strzałki wodnej i jeżogłówniki pojedynczej *Sagitario-Sparganietum emersi* oraz zbiorowisko żabieńca babki wodnej *Alisma plantago-aquatica*. Istotnym elementem obrzeży mis starorzeczy są szuwały związku *Magnocaricion*, ziołorośla ze związku *Filipendulion ulmariae*, zbiorowiska okrajkowe związku *Convolvulion sepium*, zadrzewienia olszowe, fragmenty łągów oraz zarośla wierzbowe. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień

reprezentatywności oceniono jako doskonały – A, zaś stan zachowania siedliska oceniono jako dobry – B. Powierzchnia siedliska zawiera się poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – B.

3270 Zalewane muliste brzegi rzek

Efemeryczne siedlisko przyrodnicze, pojawiające się przy niskich stanach wód Wisły, a tym samym zmienne w czasie pod względem rozmieszczenia i powierzchni. Są to bowiem parametry dynamiczne i ściśle uzależnione od poziomu wód rzeki (różnice w powierzchni i rozmieszczeniu mogą wystąpić nawet w dwóch, występujących po sobie sezonach wegetacyjnych). W trakcie prac terenowych prowadzonych w latach 2013-2014 na potrzeby sporządzenia projektu dokumentacji planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000, siedlisko identyfikowano zarówno w strefie korytowej Wisły, jak i brzegowej starorzeczy. Istniejące naturalne procesy zachodzące w krycie rzeki i jej dolinie wskazują, że mimo dużej dynamiki i wyraźnej sezonowości jest to trwałe siedlisko w obszarze reprezentowane przez pionierską roślinność ze związku *Bidention tripartiti* i *Chenopodion fluviatile* porastająca muliste mady rzeczne, posiadając na terenie obszaru swoje optimum siedliskowe. Zbiorowiska letnich terofitów są krótkotrwałe, rozwijające się spontanicznie w różnych miejscach, w okresie niskich stanów wody lub na aluwialach powstałych po ustąpieniu wód powodziowych. Z gatunków charakterystycznych stwierdzono tu m.in.: uczepy - trójlistkowy *Bidens tripartita* i zwiśły *Bidens cernua*, komosy – wielonasienna *Chenopodium polyspermum* i czerwona *Chenopodium rubrum*, rdesty - ostrogorzki *Polygonum hydropiper*, szczawiolistny *Polygonum lapathifolium* i mniejszy *Polygonum minus* oraz rzepicha błotna *Rorippa palustris*. W najlepiej zachowanych płatach pojawiają się gatunki typowe dla roślinności namulowej reprezentowanej, a zwłaszcza typowej dla zbiorowiska *Cyperus fuscus-Limosella aquatica*. Należą do nich: namulnik brzegowy *Limosella aquatica*, cibora brunatna *Cyperus fuscus*, sit dwudzielnny *Juncus bufonius*, ponikło igłowate *Eleocharis acicularis*, szarotę błotną *Gnaphalium uliginosum* i babkę pośrednią *Plantago intermedia*. Zwiększony udział (nawet do 30%) w niektórych fitocenozach posiadały gatunki obce geograficznie, m.in. uczepek amerykański *Bidens frondosa* i rzepień włoski *Xanthium*

albinum. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności i stan zachowania siedliska oceniono jako dobry – B. Powierzchnia siedliska zawiera się poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – B.

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Występowanie siedliska w obszarze Natura 2000 wykazano na podstawie prac prowadzonych na zlecenie Ministerstwa Środowiska w 2008 r., w ramach powołanego przez Wojewodę Mazowieckiego, Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego ds. weryfikacji i uzupełnienia sieci Natura 2000 (tzw. WZS). Weryfikacja siedliska nastąpiła wówczas wyłącznie w oparciu o kryterium fitosocjologiczne (Matuszkiewicz 2001), z uwzględnieniem opracowania Mroza (2004). Według tego ostatniego za siedlisko uznano wszystkie zbiorowiska w randze zespołu ze związku *Convolvulion sepium*. Obecnie automatyczne uznawanie wszystkich płatów z tego związku za siedlisko budzi wątpliwości, zaś samą zmienność siedliska uznaje się za niedostatecznie zbadaną (Mróz in. 2012). Według Mroza i in. (2012) za siedlisko uznaje się tylko te fitocenozy, które tworzą zbiorowiska welonowe pomiędzy nadrzeczными szuwarami, a zaroślami wiklinowymi oraz łęgami wierzbowymi w dolinach rzek. Oddzielnym, ale bardzo istotnym merytorycznym elementem, jest brak kalibracji wskaźników. Obecnie nie jest zatem jasne czy zbiorowiska okrajkowe związku *Convolvulion sepium* występujące na terenie obszaru Natura 2000 można uznać za siedlisko 6430. Pod względem fitosocjologicznym są to zbiorowiska – *Cuscuta-Calystegietum sepium*, *Senecionetum fluviatilis*, *Urtica-Calystegietum sepium*, *Asperulo-Calystegietum sepium* i *Calystegio-Epilobietum hirsuti*, budowane przez: pokrzywę zwyczajną *Urtica dioica*, kaniankę wielką *Cuscuta lupuliformis*, starca nadrzecznego *Senecio fluviatilis*, oset kędzierzawy *Carduus crispus*, przytulię czepną *Galium aparine*, przytulie lepczyce *Galium rivale*, kielisznika zaroślowego *Calystegia sepium*, wierzbownicę kosmatą *Epilobium hirsutum* i rdestówkę zaroślową *Fallopia dumetorum*. Przyjmując poprawność dokonanej identyfikacji, stopień reprezentatywności i stan zachowania siedliska należy ocenić jako dobry – B. Powierzchnia siedliska zawiera się pomiędzy 2 a 15 % (3,03 %) ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też parametr ten oceniono na poziomie B. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – B.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Występowanie siedliska w obszarze wykazano w 2008 r. podczas prac Wojewódzkich Zespołów Specjalistycznych. Powyższe potwierdziły badania wykonane w 2014 r. wykonane na potrzeby sporządzenia projektu dokumentacji planu zadań ochronnych oraz dokumentację przyrodniczą wykonaną w latach 2015 - 2016 na potrzeby planów ochrony dla „wiślanych” rezerwatów przyrody: Kępa Antonińska, Kępa Rakowska, Kępa Wykowska, Ławice Troszyńskie i Wyspy Białobrzeskie oraz Wikliny Wiślane i Zakole Zakroczymskie. Inwentaryzacja wykonana w 2018 r. na potrzeby uzupełnienia wiedzy o obszarze Natura 2000 jednoznacznie potwierdziła obecność siedliska przyrodniczego 6510 na terenie obszaru Kampinoska Dolina Wisły PLH140029. Siedlisko na terenie obszaru rozmieszczone jest nierównomiernie. Niemal w ogóle nie występuje ono w międzywalu Wisły, a więc na terenach cyklicznie (niemal corocznie) zalewanych przez wody wezbraniowe. Tereny te porastają murawy zalewowe ze związku *Agropyro-Rumicion crispi* zwłaszcza *Trifolio fragiferae-Agrostietalia stoloniferae* oraz nitrofilne ziołorośla *Rudbeckio-Solidaginetium* niekwalifikujące się jako siedlisko 6510. Największe skoncentrowane przestrzennie powierzchnie łąk świeżych występują: w okolicy Kanału Troszyńskiego, pomiędzy miejscowościami Troszyn Polski i Nowe Wymysle oraz w okolicy Nowego Secymina. Pod względem fitosocjologicznym siedlisko przyrodnicze 6510 reprezentowane jest przez trzy postacie wilgotnościowe łąki rajgrasowej *Arrhenatheretum elatioris* w randze podzespołów:

1) *Arrhenatheretum elatioris typicum* – łąki te od pozostałych podzespołów wyróżniają się największym udziałem w runi rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius*. Liczniej rosną tu też: kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*, dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, złocień właściwy *Leucanthemum vulgare*, szelężnik większy *Rhinanthus serotinus*, rogownica pospolita *Cerastium holosteoides*, kostrzewa czerwona *Festuca rubra* oraz koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*. Ten typ łąki jest najbardziej podatny na kolonizację przez gatunki z klasy *Artemisietea*, m.in. wrotczyca pospolitego *Tanacetum vulgare*, cykorię podróżnik *Cichorium intybus*, ostrożeńca polnego *Cirsium arvense* czy nawłoc późną *Solidago gigantea*. Gatunki te występują w nieregularnie koszonych płatach.

2) *Arrhenatheretum elatioris alchemilletosum* – łąki ze znacznym udziałem ilościowym krwawnika pospolitego *Achillea millefolium*.

3) *Arrhenatheretum elatioris alopecuro-polygotenosum* – łąki nawiązujące składem gatunkowym do

wilgotnych łąk ze związku *Calthion palustris* i rzędu *Molinietalia caeruleae*, z którymi tworzą powiązane układy przestrzenne. Z dużą stałością występują tu m.in.: firletka poszarpana *Lychnis flos-cuculi*, jaskier ostry *Ranunculus acris*, kuklik zwisły *Geum rivale*, koniczyna białoróżowa *Trifolium hybridum*, dzięgiel leśny *Angelica sylvestris* oraz rzeżucha łąkowa *Cardamine pratensis*. Gatunkami częstymi są tu trawy – wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* i śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*. Są to rośliny, które w sprzyjających warunkach np. przy ograniczonym użytkowaniu kośnym mogą stać się potencjalnie gatunkami dominującymi wykazującymi ekspansywność.

W runi wszystkich łąk rajgrasowych uwagę zwraca udział wartościowych pod względem gospodarczym gatunków traw oraz roślin motylkowych, w tym: koniczyny łąkowej *Trifolium pratense*, wyki płotowej *Vicia sepium*, wyki ptasiej *Vicia cracca*, lucerny nerkowatej *Medicago lupulina*, groszku łąkowego *Lathyrus pratensis*, co prawdopodobnie związane jest z obecnością żyznych gleb, zwłaszcza madercznych. Wysoką stałością we wszystkich podzespołach łąki rajgrasowej wykazują się: babka lancetowata *Plantago lanceolata*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*, brodawnik zwyczajny *Leontodon hispidus*, krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, przytulie – właściwa *Galium verum* i pospolita *Galium mollugo*, szczaw zwyczajny *Rumex acetosa*, wiechlina – łąkowa *Poa pratensis* i zwyczajna *Poa trivialis* oraz tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*. Na okresowe spasanie w przeszłości niektórych płątów wskazują gatunki charakterystyczne dla związku *Cynosurion*, zwłaszcza koniczyna biała *Trifolium repens* i grzebienica pospolita *Cynosurus cristatus*. Ubogą gatunkowo i słabo wykształconą warstwę mszystą tworzą zazwyczaj krótkosz rowowy *Brachythecium salebrosum* i fałdownik nastroszony *Rhytidiadelphus squarrosus*. Stopień reprezentatywności siedliska oceniono jako dobry – B. W przypadku oceny stanu zachowania siedliska wskazać należy, że w wyniku ograniczenia lub zaprzestania trwałych użytków zielonych, oceniany parametr ulega stopniowemu pogorszeniu. Z jednej strony odkładające się szczątki roślin tworzą martwą materię organiczną (wojłok) utrudniającą kiełkowanie nasion i wzrost młodych roślin, z drugiej obserwuje się procesy sukcesji wtórnej. Nie bez znaczenia jest także zaznaczająca się presja urbanizacyjna oraz zjawisko kolonizowania siedliska przez obce geograficznie gatunki, takie jak: nawłóć – późna *Solidago gigantea* i kanadyjska *Solidago canadensis*. Z tego też względu, stan zachowania siedliska ocenia się na poziomie średnim i nadano mu wartość – C. Powierzchnia siedliska nie przekracza 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, w związku z czym względną powierzchnię siedliska oceniono na poziomie C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i do czasu weryfikacji danych nadaje jej się wartość znaczącą – C.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Drzewostany tworzą: dąb szypułkowy *Quercus robur*, brzoza brodawkowata *Betula verucosa* i grab *Carpinus betulus*. Gatunkami domieszkowymi są: lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klony – zwyczajny *Acer platanoides* i jawor *A. pseudoplatanus*. W niektórych płątach obecna jest sztucznie wprowadzona sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*. W przypadku grądów niskich pojawiają się: wiąz szypułkowy *Ulmus laevis* i pojedynczo jesion *Fraxinus excelsior*. Warstwę krzewów tworzy głównie leszczyna zwyczajna *Corylus avellana* oraz grab. Runo w zależności od żyzności i wilgotności gleby, wieku i zróżnicowania przestrzennego drzewostanu oraz warunków świetlnych wykazuje znaczne zróżnicowanie tak pod względem składu gatunkowego jak i struktury. Z gatunków typowych dla grądów występują tu m.in.: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, kokoryczka wielkokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas*, perłówka zwisła *Melica nutans*, przytulia *Schultesia Galium schltessii* i zawilec gajowy *Anemone nemorosa*. W płątach zacienionych w runie wzrasta udział ilościowy gatunków ogólnoleśnych, jak: szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, dąbrówka rozłogowa *Ajuga reptans*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolia* i kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*. W obszarze stwierdzono trzy zróżnicowane siedliskowo i wilgotnościowo postacie grądów w randze podzespołów: grąd czyśćcowy *Tilio-Carpinetum stachyetosum* – wilgotna postać grądu, bardzo bogata florystycznie. Składem gatunkowym nawiązuje do łągów *Ficario-Ulmetum*. Licznie rosną tu: czyściec leśny *Stachys sylvestris*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*; grąd typowy *Tilio-Carpinetum typicum* – najuboższa florystycznie postać grądu i najszerzej rozpowszechniona w obszarze Natura 2000. grąd miodownikowy *Tilio-Carpinetum melittetosum* – występują tu obok siebie przedstawiciele z różnych zbiorowisk roślinnych od typowo leśnych, po okrajkowe i łąkowe. Obecność gatunków ciepło- i światłolubnych pojawiają się tu również gatunki związane ze świetlistymi dąbrowami, m.in.: dzwonek brzoskwiolistny *Campanula persicifolia* i konwalia majowa *Convallaria majalis*. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności i stan zachowania siedliska należy ocenić jako dobry – B. Powierzchnia siedliska nie przekracza 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, w związku z czym względną

powierzchnię siedliska oceniono na poziomie C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – B.

*91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe

Podtyp *91E0.1 - Nadrzeczny łęg wierzbowy *Salicetum albae*

Łęg reprezentowany jest przez zbiorowisko *Salicetum albo-fragilis*. W warstwie drzew występują wierzby – biała *Salix alba* i krucha *S. fragilis*, a w podszycie wierzba trójpręcikowa *Salix triandra* i wiciowa *S. viminalis*. Jako gatunki towarzyszące pojawiają się tu topole – biała *Populus alba*, szara *P. x canescens* i czarna *P. nigra*. Do stałych składników runa należą: tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*, rzepicha ziemnowodna *Rorippa amphibia*, żywokost lekarski *Symphytum officinale*, jaskier rozłogowy *Ranunculus repens*, mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea* i bluszcz kurdybanek *Glechoma hederacea*. Największe i najlepiej zachowane płaty łęgów wierzbowych znajdują się w obrębie wiślanych rezerwatów przyrody. Na terenie obszaru łęgi te tworzą powiązane krajobrazowo i funkcjonalnie układy przestrzenne, wzajemnie się przenikając, z wiklinami nadrzecznymi *Salicetum triandro-viminalis* należącymi do tego samego kręgu dynamicznego. Część płatów cechuje juwenalizacja (młody wiek) i neofityzacja drzewostanu (klon jesionolistny *Acer negundo*). Cechą charakterystyczną jest występowanie na obrzeżach łęgów wierzbowych ziołorośli m.in. kaniańki pospolitej i kielisznika zaroślowego *Cuscuta-Calystegietum sepium*.

Podtyp *91E0.1 Nadrzeczny łęg topolowy *Populetum albae*

Siedlisko w obrębie obszaru zachowane w stanie szczątkowym. Najbardziej reprezentatywne płaty porastają duże wyspy w rezerwach przyrody. Drzewostan budują topole: biała *Populus alba*, szara *P. x canescens* i czarna *P. nigra*. W niższym piętrze pojawiają się wierzby *Salix* sp., klon jesionolistny *Acer negundo* i rzadko, czerwona zwyczajna *Padus avium*. W runie występują przede wszystkim gatunki nitrofilne, głównie z klasy *Artemisietea* zwłaszcza z rzędów – *Glechometalia* i *Convolvuletia*. Rosną tu m.in.: jasnoty *Lamium* sp., jeżyny *Rubus* sp., bluszcz kurdybanek *Glechoma hederacea*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* i trybula leśna *Anthriscus sylvestris*.

Podtyp *91E0.3 - Niżowy łęg olszowo-jesionowe *Fraxino-Alnetum*

W drzewostanie dominuje olsza czarna *Alnus glutinosa*, której towarzyszy czerwona zwyczajna *Padus avium*. Podszycie budują głównie: porzeczka czerwona *Ribes spicatum* i kruszyna *Frangula alnus*. W różnym stopniu wykształconym runie największy udział mają: pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, chmiel zwyczajny *Humulus lupulus*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, prosownica rozpięchła *Milium effusum*, śledziennica skrętołista *Chrysosplenium alternifolium* i podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*. Z pozostałych gatunków na uwagę zasługują: szczawik zajęczy *Oxalis acetosella* i wietlica samicza *Athyrium filix-femina*. Łęgi porastające bardziej zabagnione gleby cechuje obecność w runie knieci błotnej *Caltha palustris*, jaskra rozłogowego *Ranunculus repens* oraz gatunków olsowych z klasy *Alnetea glutinosae* i szuwarowych ze związku *Magnocaricion*. W warstwie mszystej do najczęściej spotykanych należą: żurawiec falisty *Atrichum undulatum* oraz wątrobowiec płozik różnolistny *Lophocolea heterophylla*. Znaczna część stwierdzonych płatów łęgów *Fraxino-Alnetum* to postacie sukcesyjne, które stanowią ostatnią fazę zarastania dawnych koryt bocznych lub starorzeczy rynnowych. W obrębie obszaru Natura 2000 występują łęgi olszowo-jesionowe, zróżnicowane na trzy podzespoły: *Fraxino-Alnetum urticetosum*, *Fraxino-Alnetum ranunculetosum* i *Fraxino-Alnetum chrysosplenietosum*. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności i stan zachowania siedliska należy ocenić jako dobry – B. Powierzchnia siedliska nie przekracza 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, w związku z czym względną powierzchnię siedliska oceniono na poziomie C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – B.

91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Występują w lokalnych zagłębieniach terenu, rynnach i wąwozach, będących erozyjnymi niszami, którymi następuje okresowy odpływ wód powierzchniowych oraz gruntowych. W wyższym piętrze drzewostanu występuje dąb szypułkowy *Quercus robur* i bardzo rzadko jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*. Piętro dolne składa się z wiązu szypułkowego *Ulmus laevis* oraz klonów – zwyczajnego *Acer platanoides* i jawora *A. pseudoplatanus*. Warstwę krzewów tworzą: czerwona zwyczajna *Padus avium*, leszczyna zwyczajna *Corylus avellana*, porzeczka czerwona *Ribes spicatum*, głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna* oraz podrost drzew - głównie wiązu. W warstwie runa, w aspekcie letnim, występują m.in.: czyściec leśny *Stachys*

sylvatica, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, bodziszek cuchnący *Geranium robertianum*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, nercznica samcza *Dryopteris filix-mas*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, czosnaczek pospolity *Alliaria petiolata*, podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum* i gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*. W aspekcie wiosennym zaś, w runie występują takie gatunki jak m.in.: śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa* oraz ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności należy ocenić jako dobry – B. Na ocenę stanu zachowania siedliska wpływa przede wszystkim niewystarczająca ilość zasobów martwego drewna oraz występowanie ekspansywnych gatunków rodzimych w runie i obcych geograficznie gatunków w drzewostanie. Z tego też względu stan zachowania siedliska oceniony został jako średni – C. Powierzchnia siedliska nie przekracza 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, w związku z czym względną powierzchnię siedliska oceniono na poziomie C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – C.

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Inwentaryzacja przeprowadzona w sezonie 2013-2014 objęła obie strony rzeki Wisły, w tym wszystkie jej wyspy i kanały: Arciechowski, Bielański i Troszyński oraz rowy melioracyjne w granicach obszaru Natura 2000. W jej wyniku stwierdzono 111 stanowisk bobrowych, z czego 101 na rzece Wiśle. Stan populacji bobra w obszarze Natura 2000 oszacowano na ok 400 osobników (bez osobników migrujących), w związku z tym bobra należy uznać za gatunek występujący licznie. Ślady jego obecności, jak również bezpośrednie obserwacje poszczególnych osobników w terenie, sugerują, że zwierzęta te zasiedliły większość atrakcyjnego dla nich terenu. Wysokie parametry wskaźników stanu siedliska oraz populacji (FV) wskazują, iż lokalna populacja tego gryzonia pozostaje we właściwym stanie ochrony. Zwierzęta wykorzystują potencjalne możliwości obszaru, a rozrodczość i śmiertelność nie odbiegają prawdopodobnie od normy. Wielkość i jakość siedliska jest odpowiednio dobra, co przy braku zidentyfikowanych zagrożeń, wskazuje, że zachowanie bobra w Ostoi w perspektywie najbliższych 10-20 lat jest niemal pewne. Z tego też względu stan zachowania gatunku oceniono jako doskonały – A. Populacja bobra oceniona została jako C, gdyż stanowi to poniżej 2 % liczebności krajowej. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako doskonałą – A

1355 Wydra *Lutra lutra*

W sezonie 2013/2014 tropy i ślady wskazujące na obecność wydry stwierdzono w granicach wszystkich kwadratów siatki UTM, w które wpisane były brzegi oraz wyspy rzeki na obszarze Kampinoskiej Doliny Wisły PLH140029. Obecność gatunku obserwowana była na długości 100 km rzeki tj. praktycznie na całej długości rzeki Wisły w obszarze Natura 2000. Ponieważ nie ma możliwości dokładnego określenia liczebności gatunku przyjęto, że w obszarze tym występuje 0,3 osobnika/km oznacza to, że liczebność tego gatunku w obszarze należy oszacować na 30 osobników. Wysokie parametry wskaźników stanu siedliska oraz populacji (FV) wskazują, iż lokalna populacja tego wydry pozostaje we właściwym stanie ochrony. Zwierzęta wykorzystują potencjalne możliwości obszaru, a rozrodczość i śmiertelność nie odbiegają prawdopodobnie od normy. Wielkość i jakość siedliska jest odpowiednio dobra, co przy braku zidentyfikowanych istniejących zagrożeń, wskazuje, że zachowanie wydry w Ostoi w perspektywie najbliższych 10-20 lat jest niemal pewne. Z tego też względu stan zachowania gatunku oceniono jako doskonały – A. Populacja wydry oceniona została jako C, gdyż stanowi to poniżej 2 % liczebności krajowej. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako doskonałą – A.

1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

W 2014 r. gatunek ten w Kampinoskiej Doliny Wisły PLH140029 został stwierdzony zaledwie na 2 stanowiskach. Tożsame wyniki badań uzyskano w 2018 r., gdzie traszkę grzebieniastą stwierdzono na dwóch stanowiskach, w miejscowości Białobrzegi oraz Leonów. Liczebność traszki grzebieniastej na tych stanowiskach jest bardzo mała. Biorąc powyższe pod uwagę, stan zachowania gatunku oceniono jako średni – C. Populacja traszki oceniona została jako C, gdyż stanowi to poniżej 2 % liczebności krajowej. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako średni – C.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

W 2014 r. kumaka nizinnego w granicach obszaru Natura 2000 stwierdzono na 8 stanowiskach. W 2018 r. wyniki badań wskazują zaś 15 stanowisk oraz liczną populację gatunku (kilkaset osobników). Rozmieszczenie kumaka jest jednak niemal punktowe (stanowiska skupione są głównie w jednym miejscu), w okolicach miejscowości Leonów (13 z 15 stanowisk). Jedno stanowisko stwierdzono również w okolicy miejscowości Nowa Wieś oraz jedno stanowisko w miejscowości Jabłonna, na obszarze rezerwatu przyrody Ławice Kiepińskie. Biorąc powyższe pod uwagę, stan zachowania gatunku oceniono jako dobry – B. Populacja kumaka oceniona została jako C, gdyż stanowi to poniżej 2 % liczebności krajowej. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako średni – C.

1130 Boleń *Aspius aspius*

Ryba ta na terenie Ostoi zasiedla przede wszystkim główne koryto Wisły. W przeciwieństwie do Bugu ryb tego gatunku nie obserwowano, ani nie odłowiono w starorzeczach. Wynika to prawdopodobnie z silnego stopnia zeutrofizowania i wiążących się z tym złych warunków tlenowych. W połowach badawczych odnotowano głównie osobniki młodociane w wieku od 0 (JUV) do trzech lat (YOY). Brak osobników starszych w odłowach badawczych wynika z niedostosowania zalecanej przez PM GIOŚ metody pobierania prób do biologii gatunku. Dorosłe osobniki bolenia żerują na otwartych płaszczyznach rzecznych stąd też ich podatność na odłów agregatem elektrycznym jest znikoma. Na podstawie obserwacji żerujących ryb oraz wywiadów prowadzonych wśród wędkarzy, należy sądzić, że starsze osobniki są również liczne. Obserwacje żerujących ryb wskazują, że jeden osobnik zajmuje terytorium około 1,0 ha. Żerowanie było jednocześnie powszechne na wszystkich badanych fragmentach Wisły. Boleń występował także jako ofiara w wypluwkach kormoranów. Biorąc pod uwagę powyższe obserwacje można wnioskować, że gatunek w Kamionowskiej Dolinie Wisły jest pospolity. Trudno określić, w jakim stopniu odławianie i obserwowane w czasie żerowania bolenie pochodzą z populacji naturalnej, a jakim z zarybień realizowanych przez użytkowników rybackich w obwodach rybackich (nr 2 i 3) objętych granicami obszaru Natura 2000, jak również w zbiorniku Włocławskiego (nr 5). Dla wyjaśnienia tej kwestii konieczne byłoby w przyszłości znakowanie całego materiału zarybieniowego wprowadzanego w danym roku do Wisły. Stan zachowania gatunku oceniono jako doskonały – A. Populacja bolenia oceniona została jako A, gdyż stanowi to >15 % liczebności krajowej. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako doskonałą – A.

1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*

Koza złotawa jest jednym z najrzadszych gatunków w ichtiofaunie Polski (terenu przez który przebiega granica jej występowania). Stwierdzana była w dorzeczu Odry, środkowej Wiśle, Pilicy, Bugu oraz jego dużych dopływach. Pierwsze wzmianki o występowaniu kozy złotawej w Wiśle sięgają 1960 r. (Rolik 1960). Występowanie kozy złotawej w obszarze Natura 2000 potwierdzone zostało w trakcie badań na potrzeby wykonania planu zadań ochronnych, przy czym ustalony wówczas zasięg występowania gatunku ograniczał się do fragmentu ostoi (Wziątek 2014). Wyniki uzyskane w 2018 r. rozszerzają dotychczas znany zasięg występowania gatunku. Koza złotawa została odnotowana na wszystkich 4 stanowiskach badawczych wobec czego przyjąć należy, że gatunek ten występuje w granicach obszaru Kampinoska Dolina Wisły w całości biegu Wisły. W kontekście zidentyfikowanego zasięgu gatunku wskazać należy, że historycznie koza złotawa odnotowana była w Skrwie Prawej (Marszał i in. 2004, Jażdżewski in. 2012), stanowiącej prawobrzeżny dopływ Wisły uchodzący do niej poniżej badanego obszaru. Fakt ten, w połączeniu z wynikami niniejszych badań wskazuje że całość badanego odcinka Wisły aż do ujścia Skrwy stanowiła najprawdopodobniej obszar występowania tego gatunku. Brak wcześniejszych stwierdzeń wynikać może z relatywnie niewielkiej ilości i intensywności badań ichtiologicznych prowadzonych na tym obszarze w przeszłości oraz z problematyczności identyfikacji występowania gatunku. Gatunki rzadkie i nieliczne notowane są najczęściej dopiero przy znacznym zwiększeniu wielkości próby czyli ogólnej liczby odłowionych ryb. Koza złotawa również ze względu na zajmowanie specyficznych mikrosiedlisk rzecznych mogła nie być odławiana w ramach prac badawczych prowadzonych standardowo w przypadku dużych rzek z łodzi. W ramach badań w 2018 r. koza złotawa łowiona była praktycznie wyłącznie w ramach uzupełniających połowy z łodzi, połowów brodzonych. W roku 2018 występowały także szczególnie korzystne z punktu widzenia dostępności siedlisk ryb związanych z dnem rzeki warunki realizacji połowów (względnie stabilne warunki hydrologiczne przy długo utrzymującym się niskim stanie wody). Wyniki ww. badań dowodzą, że koza złotawa jest rozpowszechniona na całym odcinku Wisły w granicach obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły. Koza złotawa odłowiona została na wszystkich stanowiskach usytuowanych wzdłuż biegu rzeki jednocześnie

pozostaje ona jednym z najrzadszych elementów ichtiofauny Wisły. W trakcie prowadzonych badań połowowych kozy złotawe łowiono w płytkich siedliskach związanych łachami koryta rzeki. Gatunek ten łowiony był prawie wyłącznie w obrębie miejsc charakteryzujących się niewielką głębokością (poniżej 0,4 m), przyspieszonym przepływem wody (obserwowane warunki przepływu odpowiadały mierzonym w warunkach Wisły prędkościom przepływu w zakresie 30-100 cm.s-1 – Płachocki 2017) oraz dnem z dominacją bądź znacznym udziałem żwiru (materiał o średnicy 2-16 mm) (дно żwirowe oraz piaszczysto-żwirowe). Pojedynczego osobnika złowiono w miejscu głębszym (0,6 m) z dnem piaszczystym i przepływem słabszym niż 30 cm.s-1. Warunki siedliskowe miejsc, w których gatunek był łowiony w 2018 r. są inne niż te opisane w dokumentacji wynikowej połowów prowadzonych w 2014 r. Rozbieżność ta może wynikać z niedostatecznie poznanej biologii gatunku w dużych rzekach. W literaturze obok licznych informacji wskazujących na związanie kozy z dnem piaszczystym (Witkowski, 1994) natrafić można na opisujące występowanie gatunku w wodach o spowolnionym przepływie (Panczak 1969). Odnotowane w ramach badań (2018 r.) dane ilościowe potwierdzają skrajnie niską liczebność gatunku. W przypadku tak nielicznego gatunku należy ostrożnie interpretować odnotowane różnice pomiędzy badanymi stanowiskami. Mogą one wynikać z wpływu czynników niepowiązanych z rzeczywistą liczebnością populacji gatunku w badanym środowisku. Biorąc pod uwagę, że ilość odławianych w ryb na stanowiskach poniżej ujścia Narwi była mniejsza na kolejnych stanowiskach od odnotowanej na stanowisku powyżej oraz uwzględniając, że gatunek w tym rejonie był notowany wcześniej możliwe jest, że na tym odcinku populacja gatunku jest najsilniejsza (najliczniejsza). Zakres zgromadzonych na obecnym etapie danych nakazuje jednak potrzebę weryfikacji tej hipotezy w ramach dalszych badań (badań monitoringowych). Stan ochrony kozy złotawej w obszarze oceniono jako zły – U2, determinowany przez oceny cząstkowe stanu populacji, będące wynikiem niskich wartości wskaźników „względna liczebność” i „udział gatunku w zespole ryb i minogów”. Niska ocena parametru populacji gatunku w obszarze w ocenie zespołu realizującego badania nie w pełni reprezentuje rzeczywistą sytuację populacji gatunku w obszarze. Zła ocena wynika prawdopodobnie także z częściowego niedostawiania metodyki oceny stanu ochrony zawartej w Przewodniku metodycznym Monitoring gatunków zwierząt T. III (Makomaska-Juchniewicz i Baran [red.] 2012) do charakteru badanego obszaru - Wisły, dużej rzeki nizinnej. W przypadku Wisły koza złotawa wykorzystuje jedynie niewielkie fragmenty rozległej i zróżnicowanej pod względem warunków przestrzeni rzeki. Mikrosiedliska, w których gatunek ten łowiony był w 2018 roku stanowią skrajnie niewielki fragment powierzchni rzeki, która zgodnie z założeniami monitoringu ichtiofauny podlega rozpoznaniu całościowemu. W wielogatunkowym zespole ryb dużej rzeki nizinnej, gatunki związane z specyficznymi mikrosiedliskami nie osiągną wysokiego udziału liczbowego oraz nie uzyskają wysokiego wskaźnika względnej liczebności. Uzyskanie wymaganego dla oceny dobrej poziomu udziału kozy złotawej w zespole ryb na poziomie > 5 %, nie jest realne. Wynikające z różnorodności środowiska dużej rzeki nizinnej bogactwo gatunkowe ichtiofauny oraz liczebności osiągane przez inne gatunki ryb na badanych stanowiskach zamazują obraz faktycznego stanu gatunku w obszarze. Właściwy stan siedlisk (jako FV) na wszystkich stanowiskach może wskazywać, że mimo niskiej oceny U2 gatunku w obszarze w perspektywie 10 lat występowanie gatunku w obszarze jest niezagrażone, a jego liczebność się nie zmniejszy. Biorąc powyższe pod uwagę stan zachowania i populację gatunku (2-15 % liczebności populacji krajowej) oceniono jako dobry – B. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako doskonałą – B.

1149 Koza *Cobitis taenia*

Koza jest stałym elementem ichtiofauny Wisły (Backiel 1958, Wiśniewolski in. 2009, Kakareko i in. 2009, Płachocki 2017, Radtke i in. 2018). W badaniach prowadzonych w 2014 r. notowana była na całej długości rzeki (Wziątek 2014). Najliczniejsze wówczas stanowiska kozy w obszarze obserwowane były w Wiśle poniżej ujścia Narwi. Gatunek występował najliczniej na piaszczystych łachach, zarówno w pobliżu brzegów jak i w środkowej części koryta. Koza występowała również w obszarze umocnionych fragmentów brzegu w okolicy Modlina. Gatunku nie stwierdzono w starorzeczach. Przeprowadzone w 2018 r. badania potwierdzają, że koza jest stałym elementem ichtiofauny Wisły. Koza występuje na całym odcinku Wisły w granicach obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły – gatunek odłowiony został na wszystkich stanowiskach usytuowanych wzdłuż biegu rzeki (201 szt. na czterech stanowiskach). Warunki siedliskowe miejsc, w których łowiono kożę odpowiadają warunkom jej występowania w innych rzekach. Odławiane osobniki występowały w strefie brzegowej rzeki w miejscach o nieznacznie spowolnionym przepływie i charakteryzujących się dnem piaszczystym i piaszczysto-mulistym. Stan ochrony kozy *Cobitis taenia* w obszarze ocenia się jako niezadawalający – U1, na co przede wszystkim ma wpływ niska ocena parametru populacji, będąca wynikiem, w zależności od stanowiska, niskich wartości wskaźników „względna liczebność”, „struktura wiekowa” i „udział gatunku w zespole ryb i minogów”. Niska ocena parametru

populacji gatunku w obszarze nie w pełni jednak reprezentuje rzeczywistą sytuację jego populacji, która w ocenie eksperckiej kształtuje się na bardzo dobrym poziomie. Ocena ta wynika z częściowego niedostawiania metodyki oceny stanu ochrony zawartej w Przewodniku metodycznym Monitoring gatunków zwierząt T. III (Makomaska-Juchniewicz i Baran [red.] 2012) do charakteru badanego obszaru. Mechanizm zaniżania parametrów oceny populacji jest analogiczny do opisanego już w przypadku kozy złotawej. Koza również wykorzystuje jedynie niewielkie fragmenty rozległej i zróżnicowanej pod względem warunków siedliskowych przestrzeni środowisk wodnych Wisły. W przypadku niewielkiego gatunku wykorzystującego specyficzne mikrosiedliska w systemie środowiska wodnego tak różnorodnego i złożonego, jakim jest Wisła uzyskanie wymaganego dla oceny dobrej poziomu udziału kozy w zespole ryb (>5 %) wydaje się niemożliwe. Właściwy stan siedlisk (jako FV) na wszystkich stanowiskach może wskazywać, że mimo oceny U1 w obszarze w perspektywie 10 lat występowanie gatunku w obszarze jest niezagrażone, a jego liczebność się nie zmniejszy. Biorąc powyższe pod uwagę stan zachowania oceniono jako dobry – B. Populacja gatunku w obszarze nie przekracza wartości 2% liczebności krajowej stąd parametr ten oceniony został jako średni – C. Obszar stanowi fragment zwanego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako doskonałą – B.

5339 Różanka *Rhodeus amarus*

Gatunek licznie reprezentowany w wodach Ostoi zwłaszcza w starorzeczach oraz odnogach koryta o mniejszym natężeniu przepływu wody. We wszystkich miejscach tego typu odławiano ryby należące do różnych grup wiekowych. Pojedyncze różanki odławiano także w korycie głównym, co może wskazywać na migracje gatunku pomiędzy starorzeczami i odnogami. W połowach badawczych najmniej licznie reprezentowana była grupa YOY lecz wynikało to prawdopodobnie z faktu, że główną część połowów tego gatunku realizowano w sierpniu czyli w okresie kiedy młodociane osobniki mogą być zbyt małe do odłowienia. W połowach licznie reprezentowana była natomiast grupa JUV czyli ryby od 3 do 4 cm długości oraz większe ADALT, co świadczy o dobrym stanie populacji. Obecność licznej populacji różanki potwierdzona została w 2019 r. Biorąc powyższe pod uwagę stan zachowania i populację (8 % liczebności populacji krajowej) oceniono jako dobry – B. Obszar stanowi fragment zwanego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako doskonałą – B.

6144 Kiełb białopłetwy *Gobio alpinus* (1124 kiełb białopłetwy *Romanogobio alpinus*)

Kiełb białopłetwy jest gatunkiem charakterystycznym dla dużych rzek nizinnych. W środkowej Wiśle stwierdzony został po raz pierwszy przez Rolik (1965). Przeprowadzone w 2018 r. badania połowowe dowodzą, że kiełb białopłetwy jest rozpowszechniony na całym odcinku Wisły w granicach obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły – gatunek odłowiony został na wszystkich stanowiskach usytuowanych wzdłuż biegu rzeki. W zespołach ryb badanych odcinków Wisły kiełb białopłetwy był gatunkiem nielicznym (udział liczbowy w zakresie od 0,08 do 1,52). Jednak w wybranych mikrosiedliskach wydawał się liczny. Kiełbie odławiano we fragmentach środowiska rzeki charakteryzujących się przyspieszonym przepływem wody. Gatunek ten w wielu lokalizacjach współwystępował z kiełbem krótkowąsą oraz innymi gatunkami reofilnymi. W perspektywie 10 lat występowanie gatunku w obszarze jest niezagrażone, a jego liczebność się nie zmniejszy.

Populacja kiełbia w Obszarze jest liczna i stabilna. Z tego też względu stan zachowania gatunku oceniono jako doskonały – A. Populacja gatunku oceniona została jako B, gdyż stanowi to ok 10 % liczebności krajowej. Populacja kiełbia w obszarze może stanowić nawet ponad 15 % liczebności krajowej. Aktualnie jednak brak jest wystarczająco precyzyjnych danych dotyczących liczebności krajowej populacji tego gatunku, a wskazywane liczebności oparte są na szacunkach. Podstawą zmiany przedmiotowej oceny powinna być dogłębna analiza stanu populacji gatunku na pozostałych obszarach, w których gatunek ten ma status przedmiotu ochrony. Obszar stanowi fragment zwanego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako doskonałą – A.

1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*

Gatunek ważki o znacznych możliwościach dyspersyjnych, posiadający na terenie obszaru znaczną ilość dostępnych i odpowiednich biotopów. Niewielka liczba stwierdzeń w 2014 r. mogła być efektem przyboru Wisły i rozlaniu się jej wód w międzywale w okresie wzmożonej aktywności tego owada. Podczas badań prowadzonych w 2018 r. zidentyfikowano 19 stanowisk występowania gatunku, w tym 8 wskazujących na występowanie populacji rozrodczej. Ogólny stan ochrony gatunku został oceniony jako zły (U2), przede

wszystkim z uwagi na niewielką liczebność populacji rozrodczej na poszczególnych stanowiskach, a także w części z uwagi na niesprzyjające gatunkowi warunki siedliskowe. Mimo niskiej liczebności gatunku na poszczególnych stanowiskach (co wynika zapewne z rozproszenia trzepli zielonej w obszarze), sumaryczna wielkość populacji oceniana jest jako znacząca, co uzasadnia utrzymanie gatunku jako jednego z przedmiotów ochrony obszaru. Nie bez znaczenia jest tu również fakt możliwości dyspersyjnych gatunku oraz powszechności dostępnych i potencjalnie atrakcyjnych siedlisk w obszarze. Wisła w obszarze charakteryzuje się zmiennością i różnorodnością, co powoduje powstanie „mikrosiedlisk”, które stwarzają mniej lub bardziej dogodne (sprzyjające) warunki dla bytowania populacji rozrodczej oraz raczej korzystne warunki dla migracji gatunku. Wyjątkiem jest tutaj stan czystości wód, który może mieć wpływ na stan populacji na stanowisku (czynnik niesprzyjający). W ujęciu ogólnym (w odniesieniu do całego obszaru) nie jest to jednak czynnik, który ogranicza w istotny sposób samo występowanie gatunku, a raczej wpływa na jakość siedliska i potencjalnie na jakość (i wielkość) populacji. Obszar Natura 2000, oprócz funkcji siedliskotwórczej pełni również niebagatelną funkcję w odniesieniu do możliwości dyspersji gatunku, w szczególności w dolinie Wisły. Tym samym jest istotny dla zachowania połączeń między innymi obszarami Natura 2000, a także różnorodności genetycznej trzepli zielonej w regionie. Biorąc powyższe pod uwagę stan zachowania gatunku oceniono jako średni – C. Populacja tej ważki oceniona została jako C, gdyż stanowi to poniżej 2 % liczebności krajowej. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako średni – C.

1084 Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*

W obrębie obszaru pachnica dębowa nie jest gatunkiem często spotykanym, prawdopodobnie ze względu na niewielką liczbę i duże rozproszenie dostępnych do zasiedlenia starych, dziuplastych drzew. Najczęściej zasiedlane są ogłowione wierzby o pierśnicy powyżej 70 cm, przy czym odsetek drzew zasiedlonych względem ogólnej ich liczby nie przekracza 10%. Nie stwierdzono obecności gatunku w obrębie międzywala – wszystkie znane stanowiska zlokalizowane są poza jego strefą, czego wytłumaczeniem jest oddziaływanie wód powodziowych. W toku badań terenowych w 2018 r. potwierdzono, że pachnica dębowa występuje nielicznie (na nielicznych stanowiskach). Jednocześnie jednak uwzględniając potencjał obszaru (obszary łąkowe ze śródpolnymi wierzbami głowiastymi) uznać należy, że gatunek może znaleźć w obszarze dogodne dla rozwoju siedliska (także w przyszłości). Przewiduje się, że obecnie istniejące zadrzewienia w ciągu kilkunastu lat stworzą dla pachnicy dębowej bardziej atrakcyjne siedlisko (zwiększenie rozmiarów, wytworzenie próchnowisk). Podczas ww. prac nie potwierdzono wykazywanych wcześniej (Romanowski 2009) stanowisk pachnicy dębowej z rejonu tzw. doliny łomiankowskiej. Trudno jest jednoznacznie określić przyczynę powyższego, przy czym domniemywać można, że stanowiska te (szczególnie związane z wierzbami śródpolnymi) mogły ulec samoistnemu zanikowi (np. na skutek całkowitego wypróchnienia drzew). Ogólna ocena populacji, siedliska oraz perspektyw ochrony oceniana jest jako zła (U2). Ocenę tę determinuje przede wszystkim niska ilość aktywnych stanowisk gatunku w obszarze. Biorąc powyższe pod uwagę stan zachowania gatunku oceniono jako średni – C. Populacja tej gatunku oceniona została także jako C, gdyż stanowi to poniżej 2 % liczebności krajowej. Obszar stanowi fragment zwartego zasięgu gatunku na terenie kraju i Mazowsza w związku z tym nie zachodzi zjawisko izolacji – C. Ocenę ogólną przedmiotu ochrony określono jako średni – C.

1032 Skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

W ramach badań przeprowadzonych w 2018 r. odnotowano występowanie w środowiskach Wisły co najmniej 10 taksonów małży, w tym skójki gruboskorupowej. Fakt odnotowania w ramach przeprowadzonych badań wszystkich sześciu słodkowodnych gatunków rodzimych Unionidae świadczyć może o dużym znaczeniu Wisły dla ochrony tej grupy zwierząt. Warto zaznaczyć, że oprócz skójki gruboskorupowej w wodach rzeki Wisły zidentyfikowano również szczeżuje: wielką i spłaszczoną - kwalifikowane jako gatunki zagrożone wyginięciem, a także 3 przedstawicieli gatunków obcych: racicznicy zmiennej *Dreissena polymorpha* oraz zaliczanych do gatunków potencjalnie inwazyjnych szczeżui chińskiej *Sinanodonta woodiana* i *Corbicula fluminea*. W ramach przeprowadzonej w 2018 r. eksploracji terenowej koryta rzeki Wisły, w granicach obszaru Natura 2000 Kampinoskiej Doliny Wisły, odnotowano występowanie zarówno muszli małży jak i żywych osobników skójki gruboskorupowej. Muszle *U. crassus* zostały odnalezione na 3 spośród 4 badanych stanowisk w granicach Kampinoskiej Doliny Wisły. Obecność muszli stanowić może pośredni dowód na występowanie gatunku w danym obszarze. W przedmiotowym przypadku potraktowano to jako dowód wiążący, szczególnie w sytuacji obecności wśród materiału muszlowego egzemplarzy w nieznacznym stopniu zerodowanych. Żywe osobniki *U. crassus* odnotowane zostały jedynie na 2 spośród 4 badanych

stanowisk. Małże zostały odnalezione w środkowej części ostoi. Ogółem odnaleziono 4 żywe osobniki poszukiwanego małża. Analiza zgromadzonych informacji wskazuje, że gatunek prawdopodobnie nielicznie występuje na całym badanym odcinku Wisły. Zasób zgromadzonych danych na temat populacji gatunku w obszarze jest skrajnie niewielki i narzuca potrzebę ostrożności w planowaniu ochrony. Brak jest jakichkolwiek informacji na temat przeszłości przedmiotowej populacji. W przypadku gatunku tak rzadkiego i nielicznego w analizowanej rzece, dane na temat populacji gatunku w obszarze ograniczone do wyników przeprowadzonych w ramach jednorocznych badań inwentaryzacyjnych wydają się być niewystarczające dla wykrycia ewentualnych procesów kierunkowych oraz pełnej identyfikacji zagrożeń dla gatunku. Z tego względu do czasu przeprowadzenia dalszych badań terenowych, ukierunkowanych na waloryzację populacji skójką w obszarze, gatunek określony został jako nieistotny (D). Nie wyklucza się jednak nadania mu rangi przedmiotu ochrony, jeśli kolejne badania potwierdzą występowanie nielicznej, acz stabilnej populacji w granicach obszaru Natura 2000.

1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Gatunek został stwierdzony koło miejscowości Januszew. Znalezione tu zarówno imago, jak również dwie larwy (pod korą powalonej topoli), co pozwoliło domniemywać, że występuje on również w innych miejscach obszaru. Badania prowadzone w 2018 r. wykazały w granicach ostoi brak wystarczającej ilości typowych siedlisk z drewnem w późniejszych fazach rozkładu. Stwierdzone martwe drewno to przede wszystkim drewno relatywnie świeże (wiatrołomy zlokalizowane w międzywalu), stwarzające warunki bytowania gatunku w przyszłości. W toku ww. prac terenowych, na żadnym z nowo wytypowanych stanowisk nie potwierdzono obecności gatunku, jak również aktualnie dogodnych dla jego występowania warunków siedliskowych. Czynnikiem który wykluczał występowanie gatunku na każdym z ww. stanowisk był stopień rozkładu martwego drewna (ocena U2). Z tego względu, na chwilę obecną gatunek uznaje się za nieistotny w obszarze – D.

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Na terenie obszaru podczas badań obserwowano epizodycznie pojedyncze osobniki. Na podstawie tych obserwacji nie można jednoznacznie ustalić statusu gatunku. Brak dokładnych danych dotyczących rozmieszczenia, liczebności i stanu populacji nie dają podstaw w chwili obecnej na nadanie gatunkowi rangi przedmiotu ochrony, gatunek nieistotny – D. Wskazane jest przeprowadzenie szczegółowych badań terenowych.

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

Brak danych dotyczących rozmieszczenia, liczebności i stanu populacji nie daje podstaw w chwili obecnej na nadanie gatunkowi rangi przedmiotu ochrony, gatunek nieistotny – D. Wskazane jest przeprowadzenie szczegółowych badań terenowych.

1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*

Gatunek ten w wyniku pilotażowych badań, został stwierdzony na 2 stanowiskach koło Młodzieszynka i Januszna. W obu przypadkach zagęszczenie osobników było bardzo wysokie i wynosiło odpowiednio 12 osobników/m² i 16 osobników/m². Na podstawie tych obserwacji nie można jednak jednoznacznie ustalić statusu gatunku. Brak dokładnych danych dotyczących rozmieszczenia, liczebności i stanu populacji nie daje podstaw w chwili obecnej na nadanie gatunkowi rangi przedmiotu ochrony. Wskazane jest prowadzenie dalszych badań terenowych.

2484 Minóg ukraiński *Eudentomys mariae*

Podczas prac terenowych w latach 2013-2014 odłowiono wszystkie stadia rozwojowe tego minoga. Obszar stanowi korytarz migracyjny dla tego gatunku z terenów dorzecza Dniepru na teren Polski. Ranga w obszarze nieistotna (gatunek obecnie nie kwalifikuje się do uznania za przedmiot ochrony) chociaż sam obszar jest istotny dla gatunku. Wskazane jest przeprowadzenie dalszych badań terenowych.

1324 Nocek duży *Myotis myotis*

Obszar stanowi miejsce regularnego przebywania nietoperzy co ma ścisły związek z sąsiedztwem twierdzy Modlin, w fortach której gatunek ten ma swoją ostoję. Ranga nieistotna (gatunek obecnie nie kwalifikuje się do uznania za przedmiot ochrony) chociaż sam Obszar jest istotny dla gatunku jako miejsce żerowania – ocena populacji – D.

1352 Wilk *Canis lupus*

Obszar stanowi korytarz migracyjny dla wilka. Gatunek ten obecnie nie kwalifikuje się do uznania za przedmiot ochrony – populacja nieistotna - – ocena populacji – D, niemniej jednak obszar Natura 2000 i drożność korytarza migracji jest kluczowa dla występującej tu populacji. Wskazane jest przeprowadzenie badań uzupełniających.

1106 Łosoś atlantycki *Salmo salar*

W ramach Programu Zarybień Polskich Obszarów Morskich łosoś przywracany jest w podkarpackich rzekach, głównie Dunajcu, Sanie i Wisłocy oraz ich dopływach. Smolty łosiosia spływają w kierunku morza pokonując zaporę we Włocławku, a ich trasa wędrówki przebiega przez całą długość Wisły, w tym w granicach obszaru Natura 2000. Rzeka ta w wyniku udroźnienia stopnia wodnego będzie korytarzem migracyjnym również dla dorosłych osobników na tarła. Tym samym obszar staje się kluczowym elementem i newralgicznym miejscem dla tego gatunku ryby. Z tego też względu, na chwilę obecną gatunek uznaje się za nieistotny w obszarze – D. Wskazane jest jednak przeprowadzenie badań uzupełniających, w wyniku których nastąpi jednoznaczne ustalenie statusu gatunku w granicach obszaru Natura 2000.

1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*

W przypadku piskorza na terenie Kampinoskiej Doliny Wisły PLH140029 brak jest danych porównawczych z wcześniejszych okresów. W latach 2013 i 2014 odławiano pojedyncze osobniki tego gatunku w starorzeczach, przy czym należy zaznaczyć, że badania utrudniał bujny rozwój makrofytów wodnych. Badane starorzecza wiślane w porównaniu ze starorzeczami bużańskim charakteryzowały się zdecydowanie gorszym stanem troficznym (wyższy stopień eutrofizacji) oraz znacznie większą liczebnością populacji gatunków inwazyjnych, zwłaszcza czebaczka amurskiego, którego nie notowano w starorzeczach Bugu. Być może ogranicza on liczebność piskorza w starorzeczach tworząc dla niego silną konkurencję o zasoby środowiska. W przeciwieństwie do starorzeczy dogodnie warunki gatunek ten znajduje w Kanałach: Arciechowskim, Bielańskim i Troszyńskim. Obecność gatunku została potwierdzona podczas badań prowadzonych w 2019 r. Biorąc powyższe pod uwagę, na chwilę obecną gatunek uznaje się za nieistotny w obszarze – D. Liczebność populacji w obszarze będzie jednak podlegała dalszym badaniom i analizom w związku z czym nie wyklucza się zmiany statusu gatunku w granicach obszaru Natura 2000.

1099 Minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis*

Obszar stanowi korytarz migracyjny dla tego gatunku. Pomimo istniejących stopni wodnych we Włocławku i Dębem, w listopadzie 2014 r. miało miejsce stwierdzenie larw tego gatunku w rzece Tocznej (Wziętek i Falkowski, dane npbl.), w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011. Ranga w obszarze nieistotna (gatunek obecnie nie kwalifikuje się do uznania za przedmiot ochrony) chociaż sam Obszar jest istotny dla gatunku. Wskazane jest przeprowadzenie dalszych badań terenowych.

*Siedliska 6120 i 6410 oczekują na zgodę KE co do ich wykreślenia z katalogu przedmiotów ochrony obszaru PLH140029

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	B02.02		o
M	C01.01		o
M	E03		o
M	G05.06		o
H	I01		b
L	K03.01		o
M	D01.02		o

M	E01		o
M	J02.03		o
M	J02.05		o
H	K02.01		b
H	A03.03		o
H	B02.04		o
M	G05.04		o
M	I02		b
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1.Falkowski M. Dokumentacja do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029, Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk”2.Falkowski M. 2018r. Ekspertyza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 w zakresie siedlisk przyrodniczych: 6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae), 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) oraz 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris), Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk”, Siedlce3.Klich S. 2018 r. Ekspertyza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 – płazy., Firma usługowa ECO-HELP, Tarnów 4.Mięsikowski M. 2018 r., Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły obejmująca przeprowadzenie inwentaryzacji terenowej, opracowanie ekspertyzy przyrodniczej, w tym wyznaczenie reprezentatywnych miejsc do dalszego monitoringu stanu zachowania gatunków: 1084 pachnica dębowa, 1086 zgniotek cynobrowy i 1037 trzepla zielona, GOBIO – Usługi Przyrodnicze, Toruń 5.Misiukiewicz W. 2014. Bóbr Castor fiber (1337) i wydra Lutra lutra (1355) w Kampinoskiej Dolinie Wisły PLH140029. Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk” Michał Falkowski6.Płachocki D. 2018 r., „Ekspertyza ichtiologiczna obejmująca inwentaryzację gatunków ryb 1146 kozy złotawej Sabanejewia aurata, 1149 kozy Cobitis taenia i 1124 kielbia białopłetwego Romanogobio belingi (albipinnatus) w obszarze Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029, Pracownia Badań i Analiz Przyrodniczych w Bydgoszczy, Bydgoszcz 7.Płachocki D. 2019 r. Raport z badań stanu populacji ichtiofauny i malakofauny stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły., Pracownia Badań i Analiz

Przyrodniczych w Bydgoszczy, Bydgoszcz8.Płachocki D. 2018 r., „Ekspertyza malakologiczna obejmująca inwentaryzację gatunku małża - 1032 skójka gruboskorupowa (*Unio crassus* Philipsson, 1788) w obszarze Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029”, Pracownia Badań i Analiz Przyrodniczych w Bydgoszczy, Bydgoszcz 9.Stróżyński W. 2014. Ekspertyza malakologiczna na potrzeby opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: Kampinoska Dolina Wisły PLH140029, Łąki Ostrówieckie PLH140050 i Łąki Soleckie PLH140055. Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk” Michał Falkowski10.Szmalec T. (red.) 2015. Dokumentacja do projektu planu ochrony rezerwatu przyrody „Wyspy Białobrzeskie”. KRAMEKO sp. z o.o. 11.Szmalec T. (red.) 2015. Dokumentacja do projektu planu ochrony rezerwatu przyrody „Ławice Troszyńskie”. KRAMEKO sp. z o.o. 12.Szmalec T. (red.) 2015. Dokumentacja do projektu planu ochrony rezerwatu przyrody „Kępa Rakowska”. KRAMEKO sp. z o.o.13.Szmalec T. (red.) 2015. Dokumentacja do projektu planu ochrony rezerwatu przyrody „Kępa Antonińska”. KRAMEKO sp. z o.o. 14.Szmalec T. (red.) 2015. Dokumentacja do projektu planu ochrony rezerwatu przyrody „Kępa Wykowska”. KRAMEKO sp. z o.o. 15.Szmalec T. (red.) 2015. Dokumentacja do projektu planu ochrony rezerwatu przyrody „Wyspy Zakrzewskie”. KRAMEKO sp. z o.o. 16.Wziątek B. 2014. Ekspertyza ichtiologiczna na potrzeby opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029. Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk” Michał Falkowski

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL01	0.13	PL02	19.1	PL04	94.97

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Kępa Rakowska	+	1.09
PL04	Warszawski	*	30.95
PL04	Gostynińsko-Gąbiński	*	9.49
PL02	Wyspy Zakrzewskie	+	1.58
PL02	Jezioro Kiełpińskie	*	0.07
PL02	Wikliny Wiślane	*	0.74
PL02	Kępa Wykowska	+	1.85
PL02	Ławice Kiełpińskie	*	3.89
PL01	Kampinoski Park Narodowy	*	0.13
PL02	Kępy Kazuńskie	*	2.71
PL02	Wyspy Białobrzeskie	+	1.23
PL02	Zakole Zakroczymskie	*	2.63
PL02	Ławice Troszyńskie	+	0.63
PL02	Kępa Antonińska	+	2.69
PL04	Nadwiślański (powiat płoński, plocki i sochaczewski)	*	44.39

PL04	Nadwiślański (powiat sochaczewski)	*	10.14
------	------------------------------------	---	-------

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
Adres:	Polska Henryka Sienkiewicza 3 00-015 Warszawa
Adres e-mail:	sekretariat@warszawa.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒	Tak	Nazwa: Zarządzenie nr 13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 27 grudnia 2022 r w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kampinowska Dolina Wisły PLH140029 Link: https://edziennik.mazowieckie.pl/legalact/2023/35/
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐	Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140029

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--